

ROUTE BOLNES NOORD: 3 KM

Tijdens deze route ontdek je de verhalen van het oude dorp Bolnes aan de rivier. Het brengt je langs oude winkelpanden, arbeiderswoningen en het leven naast de maritieme industrie.

1. DE KLINKER	9. OUD-BOLNES
2. ZUID-AFRIKAANSE STRAATNAMEN	10. DE GRENSPAAL
3. WEDEROPBOUW WIJK	11. EIGEN HAARD
4. WINKELCENTRUM DE WERF	12. SUPERMARKTEN
5. NOORDHAVE	13. ZEEMEERMIN
6. BOEZEMSTRAAT	14. GEMAAL OUD EN NIEUW REIJERWAARD
7. BOEZEMKERK	15. BOELE SCHEEPSWERF
8. ARBEIDERSWIJK	16. VOET/FIETSBRUG

> ROUTE BOLNES NOORD**1. DE KLINKER, Van Riebeeckstraat 3**

Ooit klonken hier klinknagels als er schepen werden gebouwd. De naam herinnert aan deze stoere tijd. Later was het gebouw een peuterspeelzaal en jongerensoos. Nu is De Klinker het onderkomen van Stichting Buurtpreventie Bolnes. Een gebouw met een stevig verleden én een nieuwe rol in de wijk.

ZUID-AFRIKAANSE STRAATNAMEN, De Wetstraat en omgeving

Zuid-Afrika in Bolnes? In deze wijk vind je straten vernoemd naar Zuid-Afrikaanse boeren. Rond 1915 leefde hun strijd tegen de Britten sterk in Ridderkerk. Een actiecomité zette zich in voor de vrijlating van generaal Christiaan de Wet. Die acties pasten niet bij de Nederlandse neutraliteit, waardoor de burgemeester ingreep en er een eind aan maakte.

2.**3. WEDEROPBOUW WIJK, De La Reijstraat en omgeving**

Na de Tweede Wereldoorlog werd tussen de Generaal Smutstraat, De La Reijstraat en De Wetstraat een wederopbouwwijk gebouwd met gestapelde bouw. Sommige flats zijn inmiddels gesloopt of staan op de nominatie. Ze maken plaats voor moderne appartementen, waarmee het straatbeeld opnieuw verandert.

WINKELCENTRUM DE WERF, Vechtstraat

Winkelcentrum De Werf ziet er vandaag heel anders uit dan in 1973, toen het nog Bolnes Zuid heette. In 1981 werd het gebouw door een brand verwoest. Het werd snel herbouwd en kreeg in 2005 een grote opknabbeurt. Het is nog altijd het hart van het winkelend publiek in de wijk.

4.

NOORDHAVE, Noordstraat 73

Het wijkvoorzieningscentrum Noordhave werd in 1973 geopend door Willem Drees, 'vadtje Drees', de bedenker van de AOW. Aan de buitenmuur hangt een kunstwerk van Sharon van Wijngaarden en Wendy van der Waal, geschonken door de gemeente. In 2008 werd Bolnes uitgeroepen tot beste wijk van Ridderkerk.

5.**6.****BOEZEMSTRAAT**

Tussen Boezemstraat, Boezemkade en het Dijkje lag vroeger de boezem: een laag en wild gebied vol riet en hooilanden. Vanaf 1591 ving de boezem het water op dat niet meteen op de rivier geloosd kon worden. Met de komst van het stoomgemaal in 1880 werd de boezem overbodig. In 1935 kwamen hier woningen, een jaar later de lindenbomen langs het water.

BOEZEMKERK, Pretoriusstraat 2

De Boezemkerk is een zaalkerk uit 1958 en ontworpen door T. van Hoogevest. Binnenkort verdwijnt het gebouw om plaats te maken voor nieuwbouw. Op het gazon staat een bijzondere hartvormige Hemelboom. Met zijn sierlijke bladerwolken en Latijnse naam (*Ailanthus altissima* of 'boom die tot de hemel reikt') is het een blikvanger.

7.**8.****ARBEIDERSWIJK, Paul Krugerstraat/Cronjé-plein**

Tussen het Dijkje, de Benedenrijweg, Boezemstraat en De La Reijstraat verrees in de jaren '20 en '30 een arbeiderswijk. Scheepsbouwbedrijven bouwden woningen voor hun arbeiders en hogere medewerkers. Aan het Cronjéplein staan twee karakteristieke woningen voor leidinggevenden. In één daarvan woonde mogelijk de dochter van Cornelis Verolme. Hij schonk in 1960 de ambtsketen die de burgemeester van Ridderkerk nog altijd draagt.

9. OUD-BOLNES, Dijkje en omgeving

Tot 1900 had het Dijkje een landelijk karakter, met zicht op de watergang Kleine Vliet. Vanaf de 20e eeuw veranderde het beeld. De watergang werd deels gedempt en verlegd en er verschenen rijtjes arbeiderswoningen langs de kade. De bebouwing schoof langzaam verder de polder in. Wat ooit buitengebied was, groeide uit tot een levendige buurt vol verhalen.

9.**10. DE GRENSPAAL, Ringdijk | GM**

Hoog op de Ringdijk staat een oude grenspaal uit 1746. Tijdens de dijkverzwaring in 1992 was de paal kort weggehaald. De paal markeert de grens tussen de ambachtsheerlijkheden Ridderkerk en (Oost) IJsselmonde. De ambachtsheer verhuurde visrechten tot Oostendam, dus een duidelijke grenspaal was onmisbaar. Zie jij waar het oude Ridderkerk eindigde?

11. EIGEN HAARD, Boezemkade 22 - 40 | GM

In de 20e eeuw groeide Bolnes. Door de toestroom van arbeiders uit de scheeps- en machinebouw was de vraag naar woningen groot. In 1910 bouwde de Coöperatieve Bouwvereniging Eigen Haard daarom deze tien arbeiderswoningen. In Slikerveer liet Eigen Haard vergelijkbare huizen bouwen aan de Benedenrijweg en de Ringdijk.

11.**12. SUPERMARKTEN, hoek Alexanderstraat**

Op de hoek van de Alexanderstraat met Julianastraat en Wilhelminastraat staan twee karakteristieke panden uit 1914. Hier zaten de supermarkten V&Gé en Enkabé. In de jaren '50 telde Bolnes maar liefst 87 kleine middenstanders. De bakkers, slagers, kruideniers en meer zaten verspreid door het dorp.

13. ZEEMEERMIN, Ringdijk kunstwerk

De Zeemeermin van beeldhouwer Jacques Hartman herdenkt de voltooiing van de Deltawerken op IJsselmonde. Op de sokkel zijn drie reliëfs te zien. De Deltawerken hadden een grote impact op Bolnes. In de jaren '70 werd de Ringdijk verhoogd en verdwenen ook de laatste panden van het oude dorp langs de rivier.

GEMAAL OUD EN NIEUW REIJERWAARD

In 1880 verving het stoomgemaal Dirk Maaskant de oude watermolens in Oud en Nieuw Reijerwaard. Bijna alle molens werden gesloopt, maar het molenhuis bleef bewoond tot 1965. Het huidige elektrische gemaal pompt het polderwater weg. Op de dijk staat een opvallend groen huisje dat het water via een verborgen waterloop naar de rivier voert.

14.

15. BOELE SCHEEPSWERF, De Werfkade

De straatnaam de Werfkade verwijst naar de scheepswerf van Boele die zich hier bevond. In 1896 verhuisde de scheepswerf en machinefabriek Boele van Slikkerveer naar Bolnes. Het bedrijf groeide uit tot de grootste werkgever van Bolnes. In 1987 ging Boele failliet en daarmee stopte een tijdperk van het bouwen van de grote schepen.

VOET/FIETSBRUG over de Blaakwetering

Op deze brug zie je niets terug van de ramp die hier in 1964 gebeurde. Achter de hoge deltadijk was de grond opgehoogd met slib. Op 17 november zakte plotseling nieuw zand weg in de slappe veenbodem. Daardoor werd de veenbodem omhoog gedrukt en raakte de afvoer van water in de polder verstopt. Sindsdien gebruikt men op risicoplekken lichter vulkaan as om herhaling te voorkomen.

16.

